

VERSLAG WETHOUDERSBIJEENKOMST 22 FEBRUARI 2023

➔ Verbinding tussen Sociale en Economische Zaken

Impressieverslag van de wethoudersbijeenkomst met minister Van Gennip en de Programmaraad Regionale Arbeidsmarkt op woensdagmiddag 22 februari 2023 in Kasteel Woerden

AANWEZIGEN

- MINISTER KARIEN VAN GENNIP VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID
- LEONARD GELUK, ALGEMEEN DIRECTEUR VAN DE VNG EN VOORZITTER VAN DE PROGRAMMARAAD
- 30 DEELNEMERS, IN MEERDERHEID WETHOUDERS (VANUIT DE HOEK VAN ZOWEL SOCIALE ZAKEN ALS ECONOMISCHE ZAKEN, SOMS GECOMBINEERD IN ÉÉN PORTEFEUILLE)
- MARTINE SCHUIJER, DIRECTEUR NEDERLAND ONDERNEEMT MAATSCHAPPELIJK! EN PROGRAMMAMANAGER DICHTERBIJ DAN JE DENKT
- ROBERT VAN DER ZWAN EN THIJS VAN REEKUM, MT-LID EN TEAMLEIDER VAN DE DIRECTIE ONDERNEMERSCHAP VAN HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT
- PRESENTATIES DOOR:
 - WETHOUDER YVONNE VAN DELFT EN WETHOUDER FLEUR SPIJKER (LEIDEN / REGIO HOLLAND RIJNLAND)
 - WETHOUDER ARJAN KAMPAN (ENSCHEDÉ / REGIO TWENTE)
 - PAUL VAN DIJK, ADVISEUR VAN HET NEDERLANDS COMITÉ VOOR ONDERNEMERSCHAP (NCO)
- GESPREKSLEIDER: RUBEN MAES



Introductie

Het thema van deze bijeenkomst is gekozen door de wethouders zelf. De focus ligt op de verbinding tussen Sociale Zaken (SZ) en Economische Zaken (EZ) in de gemeenten en de arbeidsmarktregio's: waar trekken we samen op en wat kan dat ons brengen? En ook belangrijk: wat leveren deze ervaringen op voor de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur?

Het bijzondere is dat veel wethouders van Sociale Zaken hun collega van Economische Zaken hebben meegenomen, vertelt gespreksleider Ruben Maes. Hij vraagt aan enkele wethouders wat ze hier hopen te halen. Een typerend antwoord: “Voor mij is dit een heel laagdrempelige manier om met elkaar te spreken over de moeilijke punten van de arbeidsmarkt. Het is leuk te horen wat er in de andere arbeidsmarktregio’s speelt. We kunnen echt van elkaar leren.”

Nog een reactie: “Als je mensen aan het werk wil helpen, is het goed om het brede perspectief van de arbeidsmarkt te zien. Dus ook van werkgevers. Hoe ga je om met sectoren waar heel weinig personeel te vinden is? En met de toenemende intrede van technologie? Wat doet dat aan de onderkant van de arbeidsmarkt? Zulke onderwerpen willen we graag met onze collega’s van EZ bespreken.”

Dit verslag geeft een impressie van wat er allemaal in twee uur aan bod is gekomen. Meer weten? Bekijk de [bundeling van de drie presentaties](#).



Geluk (voorzitter Programmaraad): SZ en EZ nog verschillende werelden

De verbinding tussen Economische en Sociale Zaken is logisch, vertelt Leonard Geluk, voorzitter van de Programmaraad. Tegelijkertijd zijn het verschillende werelden bij zowel het Rijk als de gemeenten. Volgens Geluk hebben enerzijds de keuzes voor duurzame economische groei en anderzijds wat er aan de onderkant nodig is, erg veel met elkaar te maken. “De oplossing voor de één is het antwoord op het probleem van de ander.”

Deze twee werelden komen in de gemeente bij elkaar. “We moeten soms wat extra moeite doen om de drempel over te gaan. Dat loopt op veel plekken goed, maar het gaat niet vanzelf.” Geluk vindt het voor de hand liggend dat de agenda’s van SZ en EZ met elkaar verbonden zijn. “Het is goed dat we nu hierover het gesprek hebben.”



Wethouders Van Delft en Spijker: zoektocht naar echte aansluiting

Grote mismatch op Leidse arbeidsmarkt

Op de Leidse arbeidsmarkt is er een grote mismatch tussen het aanbod van personeel en de vraag van werkgevers. Het loopt in steeds meer sectoren vast, vertellen Yvonne van Delft (wethouder voor onder andere werk en inkomen en voorzitter van arbeidsmarktregio Holland Rijnland) en Fleur Spijker (wethouder voor onder andere economie).

Hiervoor heeft Leiden een aanpak die bestaat uit verschillende elementen, zoals geschikt personeelsbestand voor werkgevers, soepel overstappen naar ander werk en kansen voor onbenut potentieel. Het gemeenschappelijke doel is een beter werkende arbeidsmarkt. Een soort basisaanpak waarmee volgens Van Delft elke arbeidsmarktregio wel bezig is.

Gezamenlijk werkbezoek aan Zwolle

Van Delft heeft eerder ervaren dat SZ en EZ verschillende talen spreken. “Als je ze bij elkaar wilt brengen, heb je pas echt een probleem omdat het niet mengt.” Van Delft en Spijker nodigden daarom vanuit de arbeidsmarktregio Holland Rijnland alle wethouders en beleidsmedewerkers op de terreinen van economie en van werk en inkomen uit voor een gezamenlijk werkbezoek aan de regio Zwolle. Ook deden vertegenwoordigers van onder meer de vakbonden en het onderwijs mee. Van Delft: “Iedereen vond het een supergoed initiatief. Alleen al omdat de deelnemers in de bus waarmee ze reisden, met elkaar konden kennismaken.”

Het aantrekkelijke voor Leiden is dat de Zwolse werkgevers grote stappen naar voren hebben gezet. “Deze werkgevers hebben een trekkende rol op de sectortafels. Dat gebeurt bij ons nog niet.”

De samenwerking tussen sociale en economische zaken groeit volgens Van Delft. “De verschillende schaalniveaus en opdrachten maken het complex. We willen een actieplan maken, ook op regionaal niveau, van waar de kortste klappen zitten. Hoe kunnen we bijvoorbeeld sectortafels in het leven roepen? En hoe kunnen we projectmatig dingen doen?”

Het landelijke programma Dichterbij dan je denkt heeft niet alleen extra inzet op traditionele groepen mogelijk gemaakt, maar vormt ook een extra basis voor een bredere Human Capital aanpak in Leiden. Een voorbeeld van een creatieve activiteit om nieuw personeel te vinden is WSP HR at the Movies. Minpunt is dat de gemeente geacht wordt de beschikbare middelen snel in te zetten, zegt Van Delft. “Dan ga je eigenlijk meer van hetzelfde doen, terwijl je juist met elkaar graag aan een structurele aanpak wil werken.”

Drie pijlers onder Human Capital aanpak

Spijker geeft een toelichting op de Human Capital aanpak van Leiden en in het verlengde daarvan de Human Capital Agenda van Leiden Bio Science Park. De aanpak berust op drie pijlers: aantrekken en behouden van talent, aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, en onbenut arbeidspotentieel. Het sluiten van de link tussen economie, arbeidsmarkt en onderwijs is volgens Spijker een behoorlijke uitdaging. “Er zijn erg veel initiatieven maar het is een zoektocht hoe we die echt op elkaar aan kunnen sluiten. Dat moeten we wel gewoon doen om uiteindelijk het meest succesvol te zijn, ook op langere termijn.”



Tijdens de presentatie van de Leidse wethouders wordt een overall spelende kwestie aan de orde gesteld: kies je als overheid voor de focus op kraptesectoren als onderwijs, techniek en zorg of voor de breedte? Van Delft is voorstander van het eerste. “We moeten in onze regio bijvoorbeeld keihard werken aan energietransitie en netverzwaring en daarbij komen meerdere doelen samen. Vanuit het maatschappelijk belang is te verdedigen dat je hierop meer inzet bij het werven en opleiden van personeel dan op een tekortsector als de horeca.”

Van Delft heeft het over een spannend moment in de samenwerking tussen SZ en EZ in Leiden. “We willen concrete stappen zetten om het enthousiasme uit het werkbezoek vast te houden.” Zij besluit met een oproep aan de minister. “Laat de ministeries samen optrekken, ook in de regelgeving. Want dat matcht nog niet altijd. Ik ben blij dat we bij de regionale mobiliteitsteams al hebben kunnen oefenen met een ontschot budget.”

Nieuwsgierige zoektocht naar elkaar

Maes vraagt beiden wat de samenwerking voor meerwaarde heeft voor hun eigen functioneren. Van Delft spreekt van “nieuwsgierige zoektocht naar elkaar” om het beter te maken voor de stad. “Hieruit kun je meerwaarde voor jouw eigen portefeuille halen.” Spijker heeft de drive om zaken ontschottend en structuur doorbrekend op te pakken. “Vooral om te kijken hoe we mensen aan het werk kunnen krijgen.”



UITSPRAKEN VAN WETHOUDERS (1)

Jeroen Verwoort, wethouder Velzen (regio Zuid-Kennemerland en IJmond)

“In de IJmond gaan ik en de wethouder van Beverwijk over zowel economie als arbeidsmarkt. Dat is echt een bewuste keuze, want zonder werk geen werkgelegenheid. Tijdens de vorige collegeperiode was de afstand veel te groot. Ook gezien de hele breedte van de tekorten op de arbeidsmarkt waarmee we te maken hebben.”

Saskia Lammers, wethouder Eindhoven (regio Zuidoost-Brabant)

“Wij zijn gewoon begonnen met het Huis naar Werk. Dit is een plek waar iedereen naar binnen kan lopen, dus ook elke werkgever en elke werkzoekende. Je kunt hier worden geholpen door onder meer vakbonden, onderwijs en gemeente. Wij hebben pas daarna de rollen goed besproken. Er zijn nu afspraken over de governancestructuur gemaakt. Het is in onze regio dus een beetje andersom gegaan, waaraan ook wel haken en ogen zitten. Het goede nieuws is dat dit vooral gedoe tussen bestuurders oplevert in plaats van in de uitvoering.”



Wethouder Kampman: gewoon doen en zien wat er gebeurt

Twente Board centrale speler

Niet lullen maar poetsen. Deze houding is karakteristiek voor Twente, vertelt wethouder Arjan Kampman van Enschede. “Als je kijkt naar het arbeidsmarktbeleid, is eigenlijk de vraag: van wie is dit beleid? Je kunt daar allerlei dingen bijhalen en op allerlei manieren naar kijken. Dat maakt het ontzettend ingewikkeld. Wij hebben er daarom voor gekozen om gewoon te doen en te zien wat er gebeurt.”



De centrale speler is Twente Board. Dit samenwerkingsverband van ondernemers, onderwijsinstellingen en overheid richt zich op het versterken van de regionale economie. Daarnaast is er nog het Young Twente Board waarin ondernemers van onder de dertig jaar meedenken over de toekomst van de regio. “Bij hen komt een energie los, dat is echt ongelooflijk.”

In de strategie van Twente Board staat een sterk bedrijfsleven centraal. Hieruit vloeit bevordering van het Bruto Twents geluk voort. Twente heeft bewust geen aparte Human Capital Agenda, zegt Kampman. “Er is altijd automatisch een verbinding bij wat je op sociaaleconomisch terrein doet.”

Boost voor arbeidsmobiliteit

Het Twents Fonds voor vakmanschap is een voorbeeld van een ontwikkeling van de laatste jaren. “Het was slecht georganiseerd rondom de arbeidsmobiliteit in onze regio. Tegelijkertijd zagen we dat mensen die op het niveau van mbo 4 functioneren, zelf niet in staat waren om een opleiding te bekostigen. Toen hebben we met elkaar besloten om het geld gewoon te fiksen en daar een structuurtje bij te bedenken. Dit doen we vanuit het individu.”

Kampman noemt een aantal cijfers van wat sinds de oprichting van het fonds in 2019 is bereikt: er zijn inmiddels ruim 2.300 scholingscheques uitgedeeld en 220 bedrijven zijn via deze route aangehaakt bij Leven Lang Ontwikkelen. “We hebben het fonds nu uitgebreid naar het hbo.”

In 2022 is de IKBINDR Bundel uitgebracht met veertien inspirerende verhalen van mensen die door het steuntje in de rug verder zijn gekomen. Kampman reikt een exemplaar uit aan minister Karien van Gennip, die halverwege de bijeenkomst is aangeschoven. Hij noemt daarna nog een ander initiatief dat zijn vruchten afwerpt: het Huis van Zorg en Welzijn.

Reacties vanuit de zaal

De andere wethouders reageren op zijn verhaal. Verschillende regio's hebben iets vergelijkbaars als het Twentefonds. Dat geldt echter niet – op één uitzondering na – voor de aparte Young Board voor jonge ondernemers. Wethouder Paul Guldmond van Zwolle vertelt dat hun bijdrage anders is geregeld in zijn regio. “Bij ons zitten enkele jongeren in de algemene Board.”

Er wordt in groepjes nog wat doorgesproken over de aanpak van Twente en Leiden. Een aardige reactie: “Wij zijn als overheid heel vaak de trekker van dergelijke trajecten. Eigenlijk is de kunst om de verantwoordelijkheid steeds meer bij het bedrijfsleven neer te leggen. Want uiteindelijk zijn werkgevers de belangrijke spelers; zij hebben mensen nodig. Het vergt een stukje lef om los te laten. In plaats van eerst in structuur te denken moet je elkaar ook vertrouwen.”

Kampman krijgt nog de vraag waarmee hij worstelt. Hoe de aanpak kan worden verduurzaamd naar de toekomst toe, is het antwoord. De Enschedese wethouder is ervan overtuigd dat de Opleidings- en Ontwikkelingsfondsen daarbij een cruciale rol hebben. “Zij zitten goed aan tafel bij ons en denken ook constructief mee. De eerste O&O-fondsen dragen nu bij. Wat voorzichtig want het is geld van werkgevers en werknemers samen. Als overheid moeten wij blijven sleuren en verbinden.”

UITSPRAKEN VAN WETHOUDERS (2)

Jan Iedema, wethouder Zoetermeer (regio Zuid-Holland Centraal)

“Ik en mijn collega Bouke Velzen zijn beiden van arbeidsmarkt. Wij hebben dit opgesplitst in een werkgeversdeel en een werknemersdeel, zodat we moeten samenwerken over de grenzen van onze eigen organisatie heen. Ik ben van vragen als: vanuit het oogpunt van de werkgevers, welke service geven wij bij het WSP? Volgens mij is het meer een punt van ‘help ons de winter door’. Dat is de kern van het hele verhaal. We hebben een lunch met vijftien grote werkgevers georganiseerd om te kijken hoe iedere maand tien mensen aan het werk kunnen worden geholpen.”

Kavita Parbhudayal, wethouder Den Haag (regio Haaglanden)

“Ik kijk samen met twee collega’s die economie en onderwijs in hun takenpakket hebben, naar hoe we de mismatch op de arbeidsmarkt kunnen verkleinen. Wij komen binnenkort met een plan. We gaan niet meer met drie agenda’s maar met één agenda het gesprek met werkgevers aan. Ik wil wel dat er bij hen commitment is. Als mensen na een jaar het niveau van mbo 3 halen, zijn er ook banen geregeld. Zo ver willen we gaan.”



Paul van Dijk (NCO): grote variëteit bij kleine mkb-bedrijven

Aanjagen van duurzame groei

Het perspectief van het midden- en kleinbedrijf en dan vooral bedrijven met een klein aantal werknemers wordt geschetst door Paul van Dijk, adviseur van het Nederlands Comité voor Ondernemerschap.

Koningin Maxima is hiervan een van de leden. Het comité zet zich op verschillende manieren in voor een duurzame groei van het mkb. Een van de producten is de Staat van het mkb. “Met dank aan het ministerie van EZK en het CBS wordt elk jaar een soort van thermometer in het mkb gestopt.”

Vanuit de economische bril bekeken is ‘human capital’ vooral een productiefactor. “Dat is een van de onderdelen waarmee je de duurzame groei van het midden- en kleinbedrijf kunt aanjagen.” Veel mensen werken in kleine mkb-bedrijven. De behoeften van deze bedrijven zijn erg divers, benadrukt Van Dijk. “Sommige zijn aan het groeien, sommige aan het afbouwen en sommige moeten iets anders gaan doen. In een discussie zoals die van vandaag is het belangrijk om te beseffen dat de variëteit enorm groot is. Heb oog voor de verschillen.”

Het is voor ondernemers erg ingewikkeld gemaakt en daarom werkt de arbeidsmarkt niet optimaal. “Natuurlijk moet je je richten op de werkzoekende, de werkende, leven lang ontwikkelen en het perspectief van de mensen om wie het gaat. Maar je moet je ook afvragen of dat systeem wel werkt en daarbij niet te veel aan grote bedrijven wordt gedacht. Er is specifieke aandacht nodig voor de drie transitiethema’s: verduurzaming, digitalisering en de arbeidsmarkt.”

Meer ruimte voor persoonlijk contact

Het Nederlands Comité voor Ondernemerschap raadt aan om ruimte voor persoonlijk contact te nemen. Van Dijk licht toe: “Het gaat er niet alleen om dat je één loket hebt of dat achter één voordeur alle dienstverleners zitten. Je mag de lat best hoger leggen. Streef ernaar dat de publieke en private dienstverleners meer samenwerken, zodat ze met elkaar ervoor zorgen dat de ondernemer krijgt wat die nodig heeft.” De huidige bijeenkomst leidt bij hem tot een aha-erlebnis. “Uiteindelijk gaat het inderdaad over samenhang in beleid. Dat vraagt ook om samenwerking tussen de Haagse ministeries.”

De oproep van Van Dijk om naar de behoeften en kansen bij kleine bedrijven te kijken krijgt bijval. Twee citaten: “Onze ervaring is dat het mkb juist het meest openstaat voor een match” en “Maak het concreet want ik geloof echt dat de successen in de kleine stapjes zitten.” Van Dijk vindt het inspirerende van goede praktijkvoorbeelden dat het hierin vaak om een erg persoonlijke benadering gaat.



Minister Van Gennip: vanuit overheid visie nodig

Minister Karien van Gennip verzorgt de afronding van de bijeenkomst. De vele opgaven die de overheid over de schutting van het midden- en kleinbedrijf gooit, kan volgens de minister geen mkb-ondernemer aan. Haar raad: “Je moet eigenlijk zoeken naar hoe je de HR-functie voor de mkb'er kunt zijn.”

Dat vraagt om een visie. “Wij zijn uiteindelijk een overheid waarnaar mensen ook voor visie kijken. Ik ben een van de politici die vindt dat visie wel nodig is. Dat je juist, of je nu wethouder of minister bent, mensen een richting moet geven. Daarvoor is ook een aanwezige overheid nodig.”

Een randvoorwaarde is dat departementen meer met elkaar gaan samenwerken. Van Gennip wil het vraagstuk echter ook terugleggen bij de wethouders. Aan de hand van het voorbeeld van de kwaliteit van de kinderopvang vertelt ze dat zij soms eigenlijk geen stuurmiddel heeft vanwege de grote beleidsvrijheid van gemeenten.

De minister geeft nog drie zaken mee. Allereerst wil Van Gennip graag van de wethouders leren wat zij dagelijks in de praktijk meemaken bij de samenwerking tussen SZ en EZ. Ten tweede, er is veel werk aan de winkel op tal van gebieden waaronder de arbeidsmarkt. “We kunnen het als overheden alleen samen én met ondernemers en alle andere spelers erbij voor elkaar krijgen.” Het derde punt: haar grootste zorg is dat we de krapte op de arbeidsmarkt niet goed weten te combineren met het aan het werk helpen van mensen die aan de kant staan. “Als het nu niet lukt, wanneer dan wel?”



DE OPBRENGST

Wat nemen de wethouders mee uit deze bijeenkomst? Een aantal reacties:

- “Ik ben bang dat we heel veel met elkaar hebben gepraat en morgen niet meteen iets anders gaan doen. Ik wil kijken wat ik morgen wél anders ga doen.”
- “Zoiets als het Twentefonds zou ik binnen een paar jaar willen bereiken. Ik ga daarvoor zoeken naar incidentele investeringen samen met andere ondernemers.”
- “De kern is: waar doen we het voor?”
- “Ik mis nog een beetje het onderwijs. Hoe zorgen we ervoor dat er in het bedrijfsleven ook echt vraag is naar de mbo-opleidingen?”



Wethoudersbijeenkomst over bestaanszekerheid op 22 maart

De volgende wethoudersbijeenkomst vindt plaats op woensdag 22 maart 2023 tussen 15.00 en 17.00 uur in Kasteel Woerden. Het thema is Bestaanszekerheid en kwetsbare groepen.

Minister Carola Schouten voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen zal daarbij aanwezig zijn. Wethouder Bouke Velzen (Zoetermeer, regio Zuid-Holland Centraal) en wethouder Natasja Groothuismink (Zaanstad, regio Zaanstreek Waterland) vertellen over de aanpak in hun arbeidsmarktregio's.



Meer informatie

- [Themapagina Integrale dienstverlening werkgevers werkzoekenden](#)
(site Samen voor de Klant)
- [Naar een wendbare en weerbare beroepsbevolking](#)
(white paper VNG Taskforce economisch herstel en transitie, 2022)
- [Dienstbare Dienstverlening, naar betere ondersteuning van het brede mkb](#)
(advies Nederlands Comité voor Ondernemerschap, 2022)

*De foto van Kasteel Woerden is gemaakt door Michiel Verbeek
(via Wikimedia Commons)*

